

**Allahın merhametinden ümit kesmek veya azabından
emin olmak doğru mudur?**

(Ahmak o kimsedir ki nefsinin heva ve hevesinin ardınca koşturur ve boş yere **Allah**'dan ümitler bekler.)

— Hadis --- [1]

I --- **Allah**, sıfatlardan mücerret bir zat değildir. Gerçi eski filozoflardan; **Allah**'ı sıfatları olmayan ve binaenaleyh yaratılmışların hallerini bilmeyen ve onlarla alâkası bulunmayan bir zat olarak kabul edenler olduğu gibi islâmî zümrelerden bazıları da bunun te'siriyle **Allah**'ın sıfatlarını zatının aynı olarak kabul ederlerse de bu suretle kabul, filozoflar gibi sıfatları tamamiyle nefiy değildir.

Gerek **Kur'an** ve gerek hadislerde **Allah**'ın yaratılmışlara teallük eden sıfatları ve isimleri olduğu ve kendisinin bu yaratılmışların hepsiyle her türlü alâkası bulunduğu zikredilmektedir. Hakikaten **Aristo**'nun düşündüğü gibi birinci sebebin bizim ile alâkası olmayacak ve yalnız sıfatlardan mücerred renksiz bir mebde olacak olursa bizim fiillerimizi kim takdir edecek?! Ve kim onlara mükâfat ve mücazat verecek?! Biz neyi ümit ederek ahlâklı ve hayırkâr olacağız?! Bizi Bizi ahlâksız olmaktan ne men edecek?! Kime ibadet edecek ve kimden medet umacağız?!

[1] الكيس من دان نفسه وعمل لما بعد الموت والاسحق من اتبع نفسه هواها وتمنى على الله الاماني. رواه الترمذى وحسنه ابن ماجه.

Din, **Allah** ile münasebet demek ise böyle mücerret bir mebde ile kullar arasında nasıl rabita ve münasebet tasavvur edilir?! **Aristo**'nun bu tasavvuru sırf felsefi bir mebde olmağa salih ise de böyle mücerret bir mebde insanlara ve insanların her zaman gönüllerine kible olamaz.

II — Şurası bilinmelidir ki **Allah**'ın sıfatlarından kelâmcıların filî dedikleri sıfatları da vardır ki bunlar iki zıt sıfatlardır. Meselâ **Allah** yaratıcı olduğu gibi öldürücüdür de. **Allah** kullarından razı olduğu gibi onlar hakkında gazap da eder onlara merhamet ettiği gibi onları azaba da giriftar eyler. Güneş, hayatımızın devamına sebep ise de bâzan da çarparak ölümümüze sebep olur. Binaenaleyh biz günahkârlar **Allah**'ın rahmetinden ümidimizi kesmemekle beraber azâbından da emin olmamız lâzımdır.

Mü'min, **Allah**'ın azabından korktuğu kadar merhametinden de ümitvar olacaktır. Korku tarafı ağır gelip ye'se düşmek câiz olmadığı gibi ufak bir ibadet ve cüz'î bir hayra güvenerek **Allah**'ın azabından emin olmak da câiz değildir. Bu iki taraf aynı dercede bulunmak icap eder. [1]

Biz günahkârlar her zaman ve her ne kadar günah işler ve tevbe eylersek **Allah**, tevbelerimizi kabul ile günahlarımızı af buyurur. **Allah**'ın rahmetinden ümitsizlik yoktur. Bu günah işlemek ve nedamet getirerek içinden tevbe etmek bin defa da olsa **Allah** bizi kapısından ret etmez. Günahlarımız ne kadar büyük ve çok olsa da **Allah**'ın mağfîret ve merhametinden ümidimizi keserek tevbemiz kabul olunmaz diye günaha devam etmemiz caiz değildir. Tevbe **Allah**ı birleyen mü'min kulların büyük küçük bütün günahlarının sabunudur.

[1] ان عمر بن الخطاب اشتكى فدخل عليه النبي يعود فقال كيف تجدك يا عمر قال ارجو واخاف فقال النبي ما اجتمع الرجاء والخوف في قلب المؤمن الا اعطاه الله الرجاء وآمنه الخوف كثيرا المال

Kur'anda: «Ey benim kendi kendilerini heder eden kullarım! **Allah**'ın ahmetinden ümidinizi' kesmeyin. **Allah** bütün günahları yarlıgar. O, yalnız O, acıyıcı ve günahları afvedicidir ve size azap gelmeden önce Rabbinize dönün ve ona kendinizi teslim edin. Yoksa size kimse yardım etmez.» [1] ve

«Ben, tevbe edenleri muhakkak çok çok yarlıgayıcıyım...» [2] ve

«Benim âyetlerime inananlar geldikleri vakit onlara: (Allah'ın selâmu size olsun! Rabbiniz size merhamet etmeği kendi üzerine aldı. Her hanginiz bilmemezlikle bir günah işler de tevbe edip bir daha işlememeğe azmeylerse **Allah**, afvedici ve acıyıcıdır del!) » [3] buyurulmaktadır. Bu âyetler ile **Cenabı Hak** günah işleyen kullarına mağfiret kapılarını açmış ve ümitsizliğe düşüp günahda devamlarına meydan bırakmamıştır ki bu kullar cüz'i ibadetlerine veya babaları içinde **Allah**'ın sevgili kullarından biri bulunduğuna güvenerek **Allah**'a karşı gurur getirmiş olan gafillerden değildirler. Bunlar gurur ile değil, **Allah**'ın kapısına aciz ve iftikar ile gelmiş olanlardır. Bunlar **Allah**'ın merhametini uman ve kapısından ümitlerini kesmeyen kullar olup azâbından emin olan ve ibadetlerine güvenenlerden de değildirler. **Allah**'a gurur ile gelenler azâbından emin olacaklarından günahkârlıkta devam ederler [4].

[1] قل يا عبادي الذين اسرفوا على انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ان الله يغفر الذنوب جميعاً انه هو الغفور الرحيم وانيبوا الى ربكم واسلموا له من قبل ان ياتيكم العذاب ثم لا تنصرون. 53×39

[2] واني لغفار لمن تاب وآمن وعمل صالحاً ثم اهتدى 82×20

[3] واذا جاءك الذين يؤمنون بآياتنا فقل سلام عليكم كتب ربكم على نفسه الرحمة انه من عمل منكم سوءاً بجهالة ثم تاب من بعده واصباح فانه غفور رحيم 54×6

[4] فخلف من بعدهم خلف ورتوا الكتاب يأخذون عرض هذا الاذنى ويقولون سيغفر لنا وان بانهم عرض مثله يأخذوه الم يؤخذ عليهم ميثاق الكتاب ان لا يقولوا على الله الا الحق ودرسوا ما فيه والدار الاخرة خير للذين يتقون اولادهم يقولون 169×7

Ve bu hali **Allah**'in rahmetinden ümit kesmemekle te'vil ederler. **Allah**'in rahmetinden ümit kesmemek günahkârlıkta devam mânasına değil, beşeriyet sâikasıyla edilen günahdan tevbe etmek suretiyle **Allah**'in rahmetine mazhar olabilmekten ümit kesilmemek mânasınadır. **Allah**, merhameti bol bir **Tanrı** ise de şiddetli azâbı [1] da vardır. Ve bilelim ki: Onun «İkâbı da şedittir..» [2].

Gazabının önüne geçilmez, azabına tâkat getirilmez. Bunun için sahabei kirâmdan **Abdullah Bin Mes'ud**: «**Allah**'dan korunmak ve ondan çekinmek, O'nu bilmek demektir. Ve O'na karşı mağrur olmak da O'nu bilmemek demektir...» demiştir.

Nitekim bir âyette de: «**Allah**'ın kullarından yalnız âlim olanlar ondan korkarlar » [3] buyrulmuştur.

Bunlarla beraber bir kudsî hadiste [4] **Allah**'in rahmet ve rahmetinin gazap ve azabından fazla olduğu ve bir âyette dahi [5] **Allah**'in rahmetinin her şeyi sardığı müjdesi verilmiştir.

Mehazlar:

Erriaye lihukukillâh.

İhyayi Ulûmiddin

[1] وان الله شديد العذاب 165×2

[2] واعلموا ان الله شديد العقاب 196×2

[3] انما يخشى الله من عباده العلماء.. الآية 35×28

[4] سبقت رحمتي على غضبي. كنز العمال 246 C 2, S 246

[5] ورحمتي وسعت كل شيء. الآية 155×7